

набори для прямого якісного виявлення нової РНК коронавірусу. Що ми негайно і зробили, замовивши їх у кількості 200 проб у Німеччині. Замовив таку кількість, бо не знаю реальну потребу, а фахівці не проявили ентузіазму. За допомогою цього приладу можна аналізувати одночасно 40-48 проб біоматеріалів на наявність вірусу SARS-CoV-2. За нашими підрахунками, за добу можна робити до 400 зразків. А якщо задіяти всі три... Ціна одного такого «задоволення» 25 євро, але чи потрібно додатково говорити, наскільки це пришвидшить процес виявлення зараження вірусом, і що саме такий підхід допоможе дійсно взяти під контроль його розповсюдження?

Наші фахівці, говорить Вадатурський, відразу почали шукати лікарню, якій ми готові на безоплатній основі передати такий апарат і реакенти. І тут почалося: то немає відповідного сертифіката у лікарні, то немає фахівців, а подекуди й просто було відсутнє бажання щось змінювати. Добре, сказав він, наші фахівці привезуть це обладнання, допоможуть встановити, налаштувати і проводити такі аналізи спільно з медичними працівниками, щоб останні отримали відповідні навички роботи з обладнанням. Але це буде оперативно – без нескінченних тендерів, без затримки і можливості нагріти на цьому руки.

Гендиректор «Нібулона» говорить: «У своєму житті я неодноразово чув: «ти не суднобудівник – не будуй судна», «ти не моряк – не створюй судноплавну компанію». Але, незважаючи на скепсис, я, як аграрій, суднобудівник і промисловець, будував, створював і досягав успіху. Я допомагав, допомагаю і буду допомагати нашій країні, нам із вами. І сьогодні хочу подякувати своїм працівникам за те, що вони мене підтримують у такий складний час. Усе буде добре. Здоров'я і миру нам усім».

Хочеться завершити оптимістично цей матеріал, що ми переживемо і цю кризу. Головне, як вважає Олексій Вадатурський, щоб кризи в наших головах не було [5].

На час написання цих матеріалів у Миколаївській області не зареєстровано жодного випадку захворювань на коронавірус. Можливо, тут заслуга нібулонців з їх мудрим менеджером Олексієм Вадатурським, який у кризовий період працює на випередження, глибоко переймаючись за здоров'я українців.

Список використаних джерел:

1. <http://www.mukachevo.net/ua/blogs/view-post/1582>
2. <https://edunews.ru/professii/obzor/upravlenie/antikrizisnyj-upravlyayushchij.html>
3. <https://glavcom.ua/country/politics/jakshcho-htos-pomre-zajdut-novi-nardepi-u-sluzi-narodu-pojasnili-jak-pratsjuvatime-rada-v-umovah-pandemiji-667376.html>
4. <https://news.pn/ru/public/233490>
5. <https://uspp.ua/news/dilovi-novini/2019/agropolit.com-nibulon-zaproponuvav-tekhnologiiu-iaaka-za-dobu-mozhe-robyty-400-testuvan-na-koronavirus-vadaturskyi>
6. Томаля Т. С. Компетентнісні характеристики ефективного кризового менеджера. *Вісник Хмельницького національного університету* 2010, № 2, Т. 3. С. 150–153.

ЕКОЛОГІЧНА ОСВІТА У ПІДГОТОВЦІ СУЧАСНОГО ФАХІВЦЯ

Пилипенко В.В.
(Полтава, Україна)

Особистість не лише формується у певному середовищі: вона сама є його складником і має більш чи менш виражену здатність впливати на нього, формувати його окремі характеристики, виступати каталізатором зрушень, що призводять як до позитивних, так і негативних змін. І чим більше важелів впливу на оточуючий світ отримує людина, тим більшою стає об'єктивна потреба в її екологічній освіті.

Маючи своєю метою гармонізацію взаємодії суспільства і природи, розв'язання екологічних проблем та сталий розвиток суспільства, екологічна освіта включає в себе

екологічні знання, екологічне мислення, екологічний світогляд, екологічну етику та екологічну культуру і базується на низці принципів. До останніх, зокрема, українська вчена Т. Іванова відносить:

- системність і безперервність, що забезпечують умови формування екологічної культури між окремими ланками освіти, єдність формальної і неформальної освіти;
- орієнтацію на ідею цілісності природи;
- міждисциплінарний підхід до формування екологічного мислення, що передбачає логічне поєднання й поглиблення системних природних знань;
- взаємозв'язок краєзнавства, національного і глобального мислення, що сприяє поглибленому розумінню екологічних проблем на різних рівнях;
- конкретність та об'єктивність знань, умінь та навичок;
- поєднання високопрофесійних екологічних знань з високоморальними цінностями [1].

Саме останній із перелічених принципів видається нам сьогодні надзвичайно важливим у контексті тих проблем, із якими зіткнулося українське суспільство на початку ХХ століття, коли непродумана чи, навіть, злочинна тактика окремих представників влади, бізнесу, а часто – і звичайного населення, заради економічної вигоди приносить у жертву майбутнє величезних територій. Забруднена вода і повітря, вирубування дерев, лісові пожежі, зруйновані ґрунти в місцях видобутку бурштину, вимирання бджіл унаслідок непродуманого застосування отрутохімікатів, безграмотна експлуатація і виснаження сільськогосподарських земель – ось далеко не повний перелік трагічних наслідків діяльності людини, які Україні ще довго доведеться долати. І освітяни теж повинні докласти зусиль, аби жоден громадянин нашої держави не вважав можливим руйнувати довкілля навіть заради найвагоміших з його точки зору цілей.

Організація системи екологічної освіти в Україні «відбувається шляхом здійснення формальної екологічної освіти (дошкільні, шкільні, професійні, вищі й післядипломні освітні заклади, навчальні програми яких мають освітній мінімум екологічних знань) та неформальної (бібліотеки, громадські організації, засоби масової інформації, музеї)» [3, с. 106], проте головне – щоб сама людина усвідомлювала себе її суб'єктом, відносячи екологічні ідеї до особистісних цінностей.

Екологічна освіта населення повинна починатися з раннього дитинства, коли дитина лише починає усвідомлювати себе частинкою світу і опановує перші навички взаємодії з ним, а її завдання мають зростати в своїй складності, глобальності разом із тим, як дорослішає сама людина, як розширюються можливості цієї взаємодії.

Наряду із загальною середньою освітою, що ставить одним із чільних своїх завдань «виховання молодого покоління, здатного гармонійно співіснувати з природою, раціонально використовувати і відтворювати її багатства, психологічно готового оберігати природу» [3, с. 104-105], професійна освіта повинна всіляко підкреслювати причетність майбутнього фахівця як до загальних проблем природо збереження, так і до конкретних аспектів природокористування.

Важко не погодитися з висновками Л. Курняк, яка відзначає, що «аналіз тенденцій глобальних, регіональних і локальних змін у природних екосистемах та біосфері загалом свідчать про нагальну потребу формування у студентів з метою набуття ґрунтовних екологічних знань і культури спілкування з природою необхідних навичок раціонального природокористування, екологізації практично всіх навчальних дисциплін» [2, с. 22]. Дослідниця дає лаконічне і, на наш погляд, вичерпне визначення екологічної освіти: «Це освіта з глобальних умов існування людства і стратегії збереження цих умов при постійному поліпшенні якості життя» [2, с. 23] й наполягає на тому, що така освіта необхідна кожному фахівцеві поруч із його основною професійною підготовкою. Привабливий і зрозумілий молоді орієнтир – поліпшення якості життя – сьогодні нерідко затіняє у її свідомості саме ідею збереження, поза якою таке поліпшення не може бути достатньо сталим і морально виправданим.

Ми впевнені, що екологізація змісту навчальних дисциплін є посилюючим завданням, на яке повинен звертати увагу кожен викладач, зокрема, торкаючись моральних аспектів майбутньої професійної діяльності студентів, їхнього самовизначення щодо прийняття тих чи інших професійних рішень, у контексті іміджевих проблем, перспектив розвитку підприємств та організацій тощо. Здатність встановлювати екологічно зумовлені пріоритети і надавати їм ефективного процесуального забезпечення, на наш погляд, слід розглядати однією з найважливіших компетенцій фахівця XXI століття.

Список використаних джерел:

1. Іванова Т.М. Екологічна освіта як базова складова екологічної політики держави / Т.М. Іванова // Вісник національного авіаційного університету. – 2017. – №11 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до дж. <http://jrn1.nau.edu.ua/index.php/VisnikPP/article/view/12553/17023>
2. Курняк Л.М. Екологічна освіта в контексті формування особистості / Л.М. Курняк // Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна». – 2016. – №12. – С. 24–26.
3. Шумілова А.В. Формування екологічної свідомості школярів еколого-освітніми заходами НПП «Слобожанський»/ А.В. Шумілова // Вісник ХНУ імені В.Н. Каразіна. Серія «Екологія». – Вип. 13. – 2015. – С. 104-111.

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ КАФЕДРИ АНАТОМІЇ ЛЮДИНИ УМСА

Підлужна С.А.
(Полтава, Україна)

Анатомія людини – це важка, складна і в той же час конкретна наука. Важкість її визначається необхідністю вивчення великої кількості спеціальних термінів українською та латинською мовами, пізнанням значної кількості анатомічних утворень. Анатомія людини є фундаментальним предметом медичної освіти, знання якого необхідне для професійної підготовки лікарів будь якої спеціальності.

Проблеми методології викладання морфологічних дисциплін як основоположних у медичній підготовці за спеціальністю «лікар» і, зокрема, анатомії людини, давно цікавлять методистів даної дисципліни.

Розуміння ролі і місця анатомії людини у загальній системі підготовки лікаря вимагали підвищення якості навчально-виховної роботи, яка визначається: оптимізацією навчального процесу, підвищенням педагогічної майстерності і застосуванням індивідуальних підходів викладання цієї дисципліни.

Сьогодні здійснюється перехід до компетентісно-орієнтованої освіти, коли внаслідок інтегрування понять «знання-розуміння-навички» формуються здатність і готовність до професійної діяльності, позначені як компетенції. Особливості викладання анатомії людини в сучасних умовах обумовлені, перш за все, високими вимогами до рівня анатомічних знань майбутніх лікарів, як фундаменту професійної і світоглядної підготовки. Вдосконалення навчального процесу і підвищення якості підготовки навчального процесу, підвищення якості підготовки студентів є пріоритетним завданням кафедри анатомії людини УМСА.

При викладанні предмета студентам різних факультетів необхідно враховувати свої специфічні особливості. Так, для студентів педіатричного факультету необхідно враховувати вікові особливості органів і систем організму дитини; для студентів стоматологічного факультету – особливості зубо-щелепного апарату людини.

Сучасна педагогіка виходить з того, що студент вищої школи повинен бути не лише об'єктом навчання, що пасивно сприймає інформацію викладача, але й покликаний